

บทวิจัย

ภาพลักษณ์ของพยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล

กฤษณาพร ทิพย์กาญจน์เรชา* อนุชิต จุลบาทก์**

เอกราช เกียวใจ*** วิรชา ภูแสนกล้า***ศรวุฒิ ปุຍชัยภูมิ***

ศิริประภา สมิติ*** ศรีนภา แสงจันทร์งาม*** ศศิภา สุขมาก***

ศุภาพิชญ์ วรรณกานต์*** สุรัตน์ ช่วยสม*** อรทัย พิมพ์า*** อัจฉรา บวบทอง***

บทคัดย่อ

ความสำคัญของการมีภาพลักษณ์เชิงบวกในวิชาชีพการพยาบาล ยังขาดข้อเท็จจริงประจักษ์ว่า นักศึกษาพยาบาลเป็นผู้ได้รับการศึกษาในทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติเพื่อให้การรักษาและการดูแลที่เป็นการปฏิบัติที่ดีและการให้บริการที่ดี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล 2) เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี 3) เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2561 จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 256 คน แบ่งเป็นชั้นปีละ 64 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.94 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 และ 0.984 ตามลำดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ เชิงพรรณนา Paired t-test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 201.62, SD. = 20.33; $\bar{X}$ = 202.97, SD.= 21.20) ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จัดอยู่ในระดับดีมาก โดยชั้นปีที่ 1 และ 2 มีการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติไม่แตกต่างกัน ขณะที่ชั้นปีที่ 3 และ 4 มีการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพในอุดมคติสูงกว่าในสถานการณ์จริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในอุดมคติ ($F_{(3)}=1.111, p=.345$; $F_{(3)}=2.218, p=.086$ ตามลำดับ

การวิจัยแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มสูงขึ้นตามชั้นปีที่ศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลในทางที่ดีตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้าศึกษาจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าของวิชาชีพพยาบาล

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์/ พยาบาลวิชาชีพ/ นักศึกษาพยาบาล/ การรับรู้

*ผู้รับผิดชอบหลัก พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

E-mail: kitsanaporn.t@bcn.ac.th

**พนักงานกระทรวงสาธารณสุข (พยาบาลวิชาชีพ)

***นักวิชาการสาธารณสุข (พยาบาลวิชาชีพ)

The Image of Professional Nurses Perceived by Nursing Students

Kitsanaporn Tipkanjanaraykha* Anuchit Junlabat**

Aekkarach Kiawjai*** Viracha Phuseankla*** Sarawut Puichaiyaphum***

Sariprapa Sameedee*** Srinapa Sangjanngam** Sasipa Sukmak***

Supapich Wannakarn*** Surat chuysom*** Orathai Pimpa*** Atchara Buabthong***

Abstract

The importance of having a positive image in the nursing profession was still lacking of evidence regarding nursing students whose educated in the theory and practice to provide good treatment and care and providing good service according to social expectations. This study is the descriptive research aimed to 1) explore image of professional nurses as perceived by nursing students, 2) compare the actual and the ideal images of professional nurses as perceived by nursing students according to year of studying, and 3) compare the actual and the ideal images of professional nurses as perceived by nursing students between different year. The sample comprised of 1st to 4th years of nursing students at Boromarajonani College of Nursing Bangkok enrolled in 2561 BE academic year. Sample size calculation using the Krejcie and Morgan table based on population of 589 yield the total sample size of 256 with 64 each year. The sample was randomly selected using the lottery method without replacement. The instruments for collecting data were the perception of the actual and ideal images of professional nurse questionnaires which the content validity was .94. and the scale reliabilities were 0.981 and 0.984, respectively. Data was analyzed using descriptive statistic, Paired t-test and One-way ANOVA. Results showed that the actual and ideal images of professional nurses perceived by overall nursing students were at very good level ($\bar{X}$ =201.62, SD. = 20.33; $\bar{X}$ = 202.97, SD.= 21.20). The mean scores of actual and ideal images of professional nurses perceived by 1st to 4th year nursing students were at very good level. The actual and ideal images of professional nurses perceived by the 1st and 2nd year nursing students were not different. Whereas, the ideal image of professional nurses perceived by 3rd and 4th year nursing students was higher than the actual image. Comparison of perceived images of professional nurses among 1st to 4th year nursing students were not different both ideal and actual images. ($F_{(3)}=1.111$, $p=.345$; $F_{(3)}=2.218$, $p=.086$ respectively)

This study revealed that the perceptions on images of professional nurse of nursing students increased according to years spent in nursing college. Arrange activities to promote good perception of professional nurse images start from the beginning of program will enhance students to appreciate the value of nursing profession.

Keyword: Image/ Professional nurse/ Nursing students/ Perception

Article info: Received January 22, 2020; Revised March 25, 2020; Accepted April 30, 2020.

*Corresponding Author Senior Professional Level from Boromarajonani College of Nursing, Bangkok.

**Ministry of Public Health Employee (Registered Nurse)

***Public Health Technical Officer (Registered Nurse)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ เป็นวิชาชีพที่มีส่วนสำคัญในการให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและได้มาตรฐานแก่ผู้รับบริการ ต้องทำงานร่วมกับสหวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันมีหลากหลายสาขา ได้แก่ แพทย์ เภสัชกร ทันตแพทย์ กายภาพบำบัด เทคนิคการแพทย์ สาธารณสุข และแพทย์แผนไทย¹ โดยมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาภาพลักษณ์ที่ดีของบุคลากรในหน่วยงานอันจะนำไปสู่ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร² ดังนั้นการพัฒนาภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาลให้เป็นที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็น³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างคุณค่าและความศรัทธาต่อวิชาชีพพยาบาลให้เป็นที่ยอมรับแก่ผู้รับบริการ ผู้ปฏิบัติงานและสังคม⁴

ภาพลักษณ์ (Image) เป็นภาพที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดในจิตใจของบุคคลหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น⁵ เป็นความคิดรวบยอดที่มีต่อองค์กร สถาบัน บุคคล หรือการดำเนินงาน อันเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์โดยตรงหรือโดยอ้อมที่บุคคลรับรู้มาเป็นความคิด ความรู้สึก ความประทับใจ ตลอดจนจินตนาการ การตีความเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านกระบวนการรับรู้ของตนเอง ภาพลักษณ์จึงมีผลต่อทัศนคติและการกระทำใด ๆ ที่บุคคลจะมีต่อไปในอนาคต⁶ ภาพลักษณ์จึงเปรียบเสมือนภาพสะท้อนหรือกระจกเงาที่แสดงออกให้เห็นถึงภาพทางบวกหรือทางลบก็ได้ ภาพลักษณ์จึงมีความสำคัญมากต่อสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ต่อหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ⁷ และภาพลักษณ์ที่ดีถือว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งทั้งต่อบุคคลและองค์กร ในทางตรงกันข้ามหากเป็นภาพลักษณ์เชิงลบ การแก้ไขและการเรียกกลับคืนย่อมทำได้ยาก หากยังมีมากอาจส่งกระทบถึงภาพลักษณ์เชิงลบขององค์กรนั้น ๆ

ได้ ฉะนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องบริหารภาพลักษณ์ควบคู่ไปพร้อมกับการบริหารนโยบาย⁸ และ Kotler อธิบายถึงภาพลักษณ์เป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติและการกระทำใด ๆ ที่คนเรามีต่อสิ่งนั้นจะมีความเกี่ยวพันอย่างสูงกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ⁹

ภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาล หมายถึง วิธีซึ่งพยาบาลรับรู้ว่าเป็นอย่างไร ภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงาน การมองภาพลักษณ์ของตนเองเชิงวิชาชีพในทางลบทำให้พยาบาลมีพฤติกรรมและการแสดงออกในทางลบ ตามภาพในใจที่ตนเองเชื่อ รู้สึกถึงการขาดพลังอำนาจและแรงจูงใจไปสู่ความก้าวหน้า ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง¹⁰ ปัจจุบันภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาลได้ถูกมองในด้านลบเป็นจำนวนมาก ในการศึกษาของ รุจา ภูไพบูลย์ นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ และยุวดี เกตสัมพันธ์ พบว่า เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มของช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2547-2558 พบว่ามีจำนวนชาวเชิงลบเฉลี่ยเท่ากับ 12.10 ชาวต่อปี จำนวนชาวเชิงบวกเฉลี่ยเท่ากับ 11.30 ชาวต่อปี จำนวนชาวทั่วไปเกี่ยวกับ พยาบาลเฉลี่ยเท่ากับ 9.50 ชาวต่อปี และพบว่าจำนวนชาวพยาบาลในช่วง 12 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นมากกว่า 3 เท่าจากเดิม ในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 20 ชาวต่อปี เพิ่มเป็นจำนวน 69 ชาว ต่อปี ในปีพ.ศ. 2558 ซึ่งการที่มีชาวด้านลบของวิชาชีพพยาบาลได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของผู้รับบริการ¹¹

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาการศึกษาของ ณัทกวี ศิริรัตน์ โดยการใช้แบบสอบถามตามแนวคิดภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพของ Strasen¹² ที่สร้างขึ้นโดยเรมวอล นันท์ศุภวัฒน์ และอรอนงค์ วิชัยคำ ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์

พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงตามการรับรู้ของนักศึกษา พยาบาลรวมทุกชั้นปีอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.= 0.49) และเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปี พบว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.53; $\bar{X}=4.09$, S.D.=0.51; $\bar{X}=4.01$, S.D.=0.38; $\bar{X}=4.29$, S.D.=0.50 ตั้งแต่ชั้นปี 1- 4 ตามลำดับ) ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในอุดมคติ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล รวมทุกชั้นปี อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}= 4.74$, S.D.=0.35) เมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปี อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}= 4.71$, S.D.=0.32; $\bar{X}=4.71$, S.D.=0.39; $\bar{X}= 4.72$, S.D.=0.63 และ $\bar{X}= 4.78$, S.D.=0.28 ตามลำดับ) เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามคุณลักษณะที่เกิดขึ้นจริงกับภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตาม คุณลักษณะในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีและรวมทุกชั้นปีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001¹³ การศึกษาของ ภานุมาศ ไกรสัย และวลัยนารี พรหมลา ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ พยาบาลเชิงวิชาชีพตามอุดมคติของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.91 ($\bar{X}=4.53$, S.D.= 0.40) ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพ ที่เกิดขึ้นจริงตามการรับรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 88.68 ($\bar{X}=4.64$, S.D.=0.40) 3) สัมพันธภาพระหว่างภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามอุดมคติมีความสัมพันธ์กับ

ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงตามการรับรู้ในระดับสูง ($r=.896$)¹⁴ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ นันทวัน ไม่แก่น และคณะ ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในอุดมคติ สูงกว่าที่เกิดขึ้นจริง ($t=24.58$, $p<.001$) การรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 พบว่า เพศหญิงมีการรับรู้สูงกว่าเพศชาย ($t= 2.725$, $p<.01$) การรับรู้ของผู้ที่ได้เกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00-2.50 สูงกว่าผู้ที่ได้เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ($F=4.26$, $p<.05$) การรับรู้ของผู้ศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขสูงกว่าผู้ศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงกลาโหม ($F=13.50$, $p<.001$) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 การมีญาติเป็นพยาบาล เกรดเฉลี่ยสะสม การได้รับทุนการศึกษา และสังกัดของสถาบันการศึกษา แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในอุดมคติไม่แตกต่างกัน ($p>.05$)¹⁵

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาทั้งในสถาบันรัฐบาลและเอกชน รวมไปถึงการศึกษาในนักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาในสถาบันพระบรมราชชนก เมื่อปี พ.ศ. 2555 ในช่วงระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเข้าถึงสื่อสารสนเทศในอดีตยังไม่มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับปัจจุบัน ทำให้การเผยแพร่ข่าวสารที่สะท้อนการทำงานของพยาบาลในปัจจุบันมีความหลากหลายทั้งด้านบวกและด้านลบ ส่งผลต่อทัศนคติและการรับรู้ภาพลักษณ์ของพยาบาล บริบทของการศึกษาในภาครัฐ ภาคเอกชน และวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีความแตกต่างกันทั้งหลักสูตรการเรียนการสอน

และลักษณะของผู้มาใช้บริการตามสถานบริการที่เป็นแหล่งฝึก อาจส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลตามมุมมองของนักศึกษาพยาบาลมีความแตกต่างกัน การรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อวิชาชีพการพยาบาล อีกทั้งงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 29 แห่ง 380 คน พบว่ามีการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในระดับดี แต่การศึกษาดังกล่าวมีระยะเวลานานเกือบ 10 ปี นอกจากนี้ยังไม่มีการศึกษาในนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตที่ศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพทั้งที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ นำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพให้กับนักศึกษาพยาบาล รวมทั้งเป็นการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้เห็นความมีคุณค่าในตนเองและคุณค่าของวิชาชีพการพยาบาลในการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีในอนาคต¹

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ
2. เพื่อเปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติ
3. เพื่อเปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

ระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติ

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามสถานการณ์จริงกับการรับรู้ในอุดมคติมีความแตกต่างกัน
2. ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติของระหว่างนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 ไม่มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพ ตามแนวคิดของ Strasen¹² ประกอบด้วย การรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติ มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ระดับการศึกษาและความรู้พื้นฐาน 2) การปฏิบัติระดับวิชาชีพ 3) ค่าตอบแทน 4) การสนับสนุนวิชาชีพ 5) รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล 6) ด้านการติดต่อสื่อสาร และ 7) ด้านการควบคุมตนเอง

นิยามศัพท์

ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพ หมายถึง วิธีซึ่งพยาบาลรับรู้ว่าตนเองเป็นอย่างไร ภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ระดับการศึกษาและความรู้พื้นฐาน 2) การปฏิบัติระดับวิชาชีพ 3) ค่าตอบแทน 4) การสนับสนุนวิชาชีพ 5) รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล 6) ด้านการติดต่อสื่อสาร และ 7) ด้านการควบคุมตนเอง โดยประเมินได้จากแบบสอบถามภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ โดยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตาม

การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลของ เรมวล นันท์ศุภวัฒน์ และอรอนงค์ วิชัยคำ ซึ่งได้รับ อนุญาตให้นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาในนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 23 เมษายน 2562 ถึงวันที่ 17 มิถุนายน 2562

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร ที่ลงทะเบียนเรียนปีการศึกษา 2561 จำนวน 589 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล ศาสตร์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร ที่ลงทะเบียนเรียนปีการศึกษา 2561 จำนวน 589 คน ชั้นปีที่ 1 จำนวน 142 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 142 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 162 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 143 คน

การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางคำนวณของ Krejcie & Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ)¹⁶ ได้จำนวน 232 คน และผู้วิจัยได้เพิ่ม ขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 เพื่อป้องกันการสูญเสียของข้อมูลหรือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ไม่สมบูรณ์ ได้จำนวน 23 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 255 คน แบ่งเป็น 4 ชั้นปี ได้ชั้นปีละ 64 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี Simple random sampling โดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย ข้อคำถามประกอบด้วยคำถาม เกี่ยวกับ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา อายุ ประสบการณ์ที่ได้รับ จากพยาบาล การมีญาติเป็นพยาบาล การได้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาล รายได้ต่อเดือน และเกรดเฉลี่ยสะสม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาพลักษณ์ พยาบาลเชิงวิชาชีพตามความเป็นจริง ผู้วิจัยนำมา จากแบบสอบถามของเรมวล นันท์ศุภวัฒน์ และ อรอนงค์ วิชัยคำ¹⁷ ซึ่งแปลและพัฒนาจากแนวคิด ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพของ Strasen¹² มี ทั้งหมด 45 ข้อ ประกอบด้วยคุณลักษณะพยาบาล (3 ข้อ) การสนับสนุนวิชาชีพ (5 ข้อ) รูปร่างและ คุณลักษณะส่วนบุคคล (6 ข้อ) การติดต่อสื่อสารเชิง วิชาชีพ (9 ข้อ) การควบคุมตนเอง (5 ข้อ) กลุ่ม ตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเอง โดยการให้ คะแนนเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วย น้อยที่สุด ถึงระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมาก ที่สุด คะแนนรวม 45 ถึง 225 คะแนน คะแนนเฉลี่ย รายด้านสามารถแปลผลได้ ดังตารางที่ 1 แบบสอบถามได้ผ่านการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้สร้างแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา (CVI) เท่ากับ .94 และค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach's alpha= .981

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามภาพลักษณ์พยาบาลเชิง วิชาชีพตามอุดมคติ ซึ่งใช้คำถามเช่นเดียวกับ ส่วนที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach's alpha= .984

ตารางที่ 1 การแปลผลคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพรายด้าน

รายด้าน /ระดับคะแนน	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
1.การศึกษาและความรู้พื้นฐาน	8 - 14.39	14.4 - 20.79	20.8 - 27.19	27.2 - 33.59	33.6 - 40
2.การปฏิบัติระดับวิชาชีพ	9 - 16.19	16.2 - 23.39	23.4 - 30.59	30.6 - 37.79	37.8 - 45
3.ค่าตอบแทน	3 - 5.39	5.4 - 7.79	7.8 - 10.19	10.2 - 12.59	12.6 - 15
4.การสนับสนุนวิชาชีพ	5 - 8.99	9.0 - 12.99	13.0 - 16.99	17.0 - 20.99	21.0 - 25
5.รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล	6 - 10.79	10.8 - 15.59	15.6 - 20.39	20.4 - 25.19	25.2 - 30
6.การติดต่อสื่อสาร	9 - 16.19	16.2 - 23.39	23.4 - 30.59	30.6 - 37.79	37.8 - 45
7.การควบคุมตนเอง	5 - 8.99	9.0 - 12.99	13.0 - 16.99	17.0 - 20.99	21.0 - 25
รวม	45 - 80.99	81.0 - 116.99	117.0 - 152.99	153.0 - 188.99	189.0 - 225

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี กรุงเทพมหานคร เลขรหัสการรับรอง 2562-S-14 ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด การเก็บข้อมูลเป็นลักษณะส่วนบุคคล โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการแจ้งสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย ในแบบสอบถามจะไม่มีการระบุชื่อหรือข้อมูลที่จะส่งไปถึงอาสาสมัครวิจัย ใช้ระบบเก็บข้อมูลใน Google Drive การเข้าถึงข้อมูลจะต้องใช้รหัสผ่านเข้าไปยังที่เก็บข้อมูลใน Google Drive ซึ่งจะมีรหัสผ่านเฉพาะผู้วิจัยเท่านั้น รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลเพื่อการอภิปรายหรือเผยแพร่ จะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น และไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้เข้าร่วมวิจัย หากกลุ่มตัวอย่างรู้สึกอึดอัดจากการตอบแบบสอบถามสามารถหยุดการตอบแบบสอบถามและยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาและจะไม่มีผลกระทบในการมารับบริการแต่อย่างใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ภายหลังจากได้รับรับรองจริยธรรมการวิจัยและได้รับอนุญาตจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี กรุงเทพมหานคร

ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2562 โดยนัดหมายวันเวลากับหัวหน้าชั้นปี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเป็นผู้กระจายแบบสอบถาม

2. ส่งแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยใช้รูปแบบ Google Form ในหน้าแรกจะมีคำอธิบายเกี่ยวกับเอกสารแสดงความยินยอม หากยินยอมจะสามารถตอบแบบสอบถามได้ จากนั้นจะใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที จนครบทุกข้อและส่งกลับเข้าระบบ

3. ได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับการส่งกลับเข้าระบบได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การมีญาติเป็นพยาบาล เกรดเฉลี่ยสะสม การได้รับทุนการศึกษา และสังกัดของสถาบันการศึกษา

วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย

2. คะแนนภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในอุดมคติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติ โดยใช้สถิติ Paired t-test

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติในแต่ละชั้นปี โดยใช้สถิติ One-way ANOVA

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 97.30 อายุเฉลี่ย 20.86 ปี (S.D.= 1.494) ส่วนมากเคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 98.8 โดยเคยพบเห็นการให้การพยาบาลจากพยาบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.10 ส่วนใหญ่ไม่มีญาติเป็นพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 58.20 ส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 97.30 โดยได้รับข่าวสารทางสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาล เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อโซเชียล โทรทัศน์หรือสื่ออื่น ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.2 มีรายได้เฉลี่ย 5,516.01 บาท (S.D.=6441.49) มีเกรดเฉลี่ยสะสมเฉลี่ย 3.05 (S.D.=0.25) มีรายละเอียดดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 256)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	249	97.3
1.2 ชาย	7	2.7
2. อายุ Mean=20.86 S.D.= 1.494		
3. ประสบการณ์ที่ได้รับจากพยาบาล		
3.1 เคยเข้ารับการรักษาสถานพยาบาล	192	75.0
ไม่เคยเข้ารับการรักษาสถานพยาบาล	64	25.0
3.2 เคยพบเห็นการให้บริการของพยาบาลตามสถานพยาบาล	200	78.1
ไม่เคยพบเห็นการให้บริการของพยาบาลตามสถานพยาบาล	56	21.9
3.3 เคยทำกิจกรรมร่วมกับพยาบาล เช่น ทำจิตอาสา ออกหน่วยบริการ	117	45.7
ไม่เคยทำกิจกรรมร่วมกับพยาบาล เช่น ทำจิตอาสา ออกหน่วยบริการ	139	54.3
3.4 ไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาล	3	1.2
เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาล	253	98.8

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. การมีญาติเป็นพยาบาล		
4.1 มี	107	41.8
4.2 ไม่มี	149	58.2
5. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาล		
5.1 ได้รับข่าวสารทางสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาล เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อโซเชียล โทรทัศน์หรือสื่ออื่น ๆ	231	90.2
ไม่ได้รับข่าวสารทางสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาล เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อโซเชียล โทรทัศน์หรือสื่ออื่น ๆ	25	9.8
5.2 เคยเข้าร่วมกิจกรรม Open House ของคณะพยาบาลศาสตร์ตามโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ	101	39.5
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม Open House ของคณะพยาบาลศาสตร์ตามโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ	155	60.5
5.3 เคยเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อในคณะพยาบาลศาสตร์	80	31.3
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อในคณะพยาบาลศาสตร์	176	68.8
5.4 เคยเข้าค่ายเกี่ยวกับการศึกษาต่อในคณะพยาบาลศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดขึ้น	36	14.1
ไม่เคยเข้าค่ายเกี่ยวกับการศึกษาต่อในคณะพยาบาลศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดขึ้น	220	85.9
5.5 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาลจากรุ่นพี่ ญาติสนิท คนรู้จัก หรือจากพยาบาลเอง	127	49.6
ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาลจากรุ่นพี่ ญาติสนิท คนรู้จัก หรือจากพยาบาลเอง	129	50.4
5.6 ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาลเลย	7	2.7
เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาล	249	97.3
6. รายได้ Mean= 5516.01 S.D.= 6441.49		
7. GPAX Mean= 3.0550 S.D.= .24524		

2. การรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพ
ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร ตามสถานการณ์จริงและใน
อุดมคติรายด้านรวมทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับดีมาก ($\bar{X}$ =201.62, S.D.=2033, $\bar{X}$ =202.97,
S.D.=21.20 ตามลำดับ) มีรายละเอียดดังแสดงใน
ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การรับรู้ภาพลักษณ์ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติรายด้าน (n=256)

ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพ	การรับรู้ภาพลักษณ์ตามสถานการณ์จริง		การรับรู้ภาพลักษณ์ในอุดมคติ	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ระดับการศึกษาและความรู้พื้นฐาน	36.59	3.85	36.57	4.06
2. การปฏิบัติระดับวิชาชีพ	40.54	4.50	40.60	4.58
3. ค่าตอบแทน	12.71	1.92	13.23	1.80
4. การสนับสนุนวิชาชีพ	22.32	2.65	22.57	2.59
5. รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล	27.12	2.98	27.27	3.09
6. การติดต่อสื่อสาร	40.33	4.63	40.56	4.54
7. การควบคุมตนเอง	22.02	3.13	22.17	3.09
รวม	201.62	20.33	202.97	21.20

3. การรับรู้ภาพลักษณ์ตามสถานการณ์จริงในแต่ละชั้นปีรายด้าน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การรับรู้ภาพลักษณ์ตามสถานการณ์จริงในแต่ละชั้นปีรายด้าน (n แต่ละชั้นปี = 64)

ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพ	การรับรู้ภาพลักษณ์ตามสถานการณ์จริง							
	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ระดับการศึกษาและความรู้พื้นฐาน	35.89	4.54	36.64	4.31	36.95	3.26	36.86	3.10
2. การปฏิบัติระดับวิชาชีพ	39.78	5.11	40.66	5.15	40.53	3.95	41.17	3.56
3. ค่าตอบแทน	12.84	1.88	12.61	2.23	12.25	1.93	13.13	1.51
4. การสนับสนุนวิชาชีพ	21.95	2.73	22.41	3.02	22.13	2.75	22.81	1.98
5. รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล	26.89	3.38	27.13	3.44	26.91	2.83	27.55	2.10
6. การติดต่อสื่อสาร	40.17	4.93	40.25	5.61	39.91	4.23	40.98	3.50
7. การควบคุมตนเอง	21.66	2.87	21.88	3.94	21.69	3.30	22.86	2.01
รวม	199.19	22.74	201.56	24.69	200.36	17.16	205.36	15.16

จากตารางที่ 4 พบว่า ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพด้านระดับการศึกษาและความรู้พื้นฐานมากที่สุด ชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้

ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติระดับวิชาชีพ ค่าตอบแทน การสนับสนุนวิชาชีพ รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล การติดต่อสื่อสาร การควบคุมตนเอง และรวมทุกด้านมากที่สุด

4. การรับรู้ภาพลักษณ์ตามในอุดมคติในแต่ละชั้นปีรายด้าน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5
 ตารางที่ 5 การรับรู้ภาพลักษณ์ในอุดมคติในแต่ละชั้นปีรายด้าน (n แต่ละชั้นปี = 64)

ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพ	การรับรู้ภาพลักษณ์ในอุดมคติ							
	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ระดับการศึกษาและความรู้พื้นฐาน	36.11	4.34	36.34	4.56	37.11	3.41	36.72	3.85
2. การปฏิบัติระดับวิชาชีพ	39.66	5.12	40.67	5.17	40.72	3.98	41.34	3.83
3. ค่าตอบแทน	12.97	1.71	13	2.08	13.13	1.81	13.84	1.42
4. การสนับสนุนวิชาชีพ	21.86	2.75	22.50	2.98	22.67	2.34	23.23	2.08
5. รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล	26.61	3.39	26.98	3.59	27.38	2.89	28.11	2.15
6. การติดต่อสื่อสาร	39.67	4.84	40.30	5.41	40.58	4.20	41.69	3.29
7. การควบคุมตนเอง	21.63	2.94	21.94	3.83	22.19	3.11	22.94	2.14
รวม	198.52	22.82	201.73	25.14	203.77	18.74	207.88	16.37

จากตารางที่ 5 พบว่า ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพด้านระดับการศึกษาและความรู้พื้นฐานมากที่สุด ชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพด้านการปฏิบัติระดับวิชาชีพ ค่าตอบแทน การสนับสนุนวิชาชีพ รูปร่างและคุณลักษณะส่วนบุคคล การติดต่อสื่อสาร การควบคุมตนเอง และรวมทุกด้านมากที่สุด

5. เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติแต่ละชั้นปีพบว่า ชั้นปีที่ 1 และ 2 ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนชั้นปีที่ 3 และ 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการรับรู้ในอุดมคติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการรับรู้ตามสถานการณ์จริง มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบคะแนนภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงกับในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี (n แต่ละชั้นปี = 64)

ชั้นปี	Mean	Paired difference		t	p-value
		Mean	SD		
1	ตามสถานการณ์จริง	199.19	.67	.758	.451
	ในอุดมคติ	198.52	7.09		
2	ตามสถานการณ์จริง	201.56	-.17	-.124	.902
	ในอุดมคติ	201.73	11.11		

ชั้นปี		Mean	Paired difference		t	p-value
			Mean	SD		
3	ตามสถานการณ์จริง	200.36	-3.41	11.94	-2.282	.026
	ในอุดมคติ	203.77				
4	ตามสถานการณ์จริง	205.36	-2.52	6.65	-3.024	.004
	ในอุดมคติ	207.88				

6. เปรียบเทียบคะแนนภาพลักษณ์
พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงกับในอุดมคติ
ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปี
พบว่า คะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิง

วิชาชีพตามสถานการณ์จริงระหว่างชั้นปีไม่แตกต่างกัน และคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิง
วิชาชีพในอุดมคติระหว่างชั้นปีไม่แตกต่างกัน มี
รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบคะแนนภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงกับในอุดมคติตาม
การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปี (n = 256)

ภาพลักษณ์พยาบาลเชิง วิชาชีพ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p-value
ตามสถานการณ์จริง					
Between Groups	1375.516	3	458.505	1.111	.345
Within Groups	103988.969	252	412.655		
Total	105364.484	255			
ในอุดมคติ					
Between Groups	2947.855	3	982.618	2.218	.086
Within Groups	111622.953	252	442.948		
Total	114570.809	255			

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพของ
นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราช
ชนนี กรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์จริง รายด้าน
รวมทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับระดับดีมาก
($\bar{X}$ =202.97, S.D.=21.20) สอดคล้องกับการ
การศึกษาของ ภาณุมาศ ไกรสัย และวลัยนารี

พรมลา¹⁴ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้าน
อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการเรียนการสอนมี
การปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพให้กับนักศึกษา
พยาบาลศาสตร์ทั้งการจัดการเรียนการสอน
ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงอาจารย์มีการวาง
ตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา อาจส่งผลให้

นักศึกษาพยาบาลรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงอยู่ในระดับมากที่สุด

การรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามสถานการณ์จริง รายด้านรวมทุกชั้นปีมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ =201.62, SD.= 20.33) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัทกวีศิริรัตน์ และวิมล อ่อนแสง¹³ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารในช่วงเวลาที่ต่างกันจากสังคม สื่อออนไลน์ต่าง ๆ และประสบการณ์เดิมที่ได้พบเห็นหรือได้รับบริการจากพยาบาลวิชาชีพ อีกทั้งลักษณะความเป็นอยู่ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จึงเป็นไปได้ว่านักศึกษาพยาบาล อาจได้รับการดูแลและอบรมจากรุ่นพี่ และอาจารย์พยาบาลเกี่ยวกับการวางตัวให้เหมาะสมในการเข้าสู่วิชาชีพ และเมื่อได้เริ่มเรียนในหมวดวิชาชีพเกี่ยวกับการพยาบาลรวมทั้งการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยทำให้ได้รับประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมของวิชาชีพพยาบาลจากอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงบนวอร์ดรวมทั้งพยาบาลวิชาชีพประจำบนหอผู้ป่วยซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ อาจส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงอยู่ในระดับดีมาก

2. เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติ ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีพบว่า ชั้นปีที่ 1 และ 2 ไม่มีความแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนชั้นปีที่ 3 และ 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เห็นได้ว่าระดับชั้นปีที่สูงขึ้นจะมีการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามสถานการณ์จริงและอุดมคติที่

แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัทกวีศิริรัตน์¹³ ที่ศึกษาภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่เกิดขึ้นจริงตามการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ระดับนัยสำคัญ .001 โดยที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 2 และ 3 ไม่แตกต่างกัน การที่นักศึกษาพยาบาลได้เข้ามาอยู่ในสังคมวิชาชีพพยาบาลได้รับการถ่ายทอดจากกระบวนการกลุ่มเกลลาของวิชาชีพพร้อมกันได้รับการปลูกฝังจากสถาบันการศึกษา ที่กำหนดให้สถาบันการศึกษาที่ผลิตวิชาชีพการพยาบาล ต้องมีการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาการพยาบาลว่าด้วยการให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ระดับวิชาชีพ พ.ศ. 2554 จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักศึกษาพยาบาลทุกคน มีความคาดหวังในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพเพื่อที่จะกำหนดเป็นภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพในอุดมคติของตนเอง ซึ่งจากผลการศึกษาของ นันทวัน ไม้แก่น¹⁵ พบว่า ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เป็นเสมือนภาพสะท้อนที่สำคัญให้เห็นภาพลักษณ์ของตนเองที่จะเป็นพยาบาลและที่พยาบาลควรจะเป็น

3. เปรียบเทียบคะแนนภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงกับในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 1-4 พบว่า คะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงระหว่างชั้นปีที่ 1-4 ไม่แตกต่างกัน และคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในอุดมคติระหว่างชั้นปีที่ 1-4 ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอนไม่มี

ความแตกต่างกัน และอาจารย์ผู้สอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในทุกปีเป็นอาจารย์จากสถาบันเดียวกัน แหล่งฝึกภาคปฏิบัติเป็นแหล่งฝึกเดียวกันทุกชั้นปี อีกทั้งลักษณะความเป็นอยู่ของนักศึกษาพยาบาลซึ่งพักอาศัยอยู่ในหอพักของสถาบันเดียวกัน ส่งผลให้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงกับในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีไม่มีความแตกต่างกัน

จุดอ่อน ของงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง ที่ศึกษา จากการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเพียงมิติเดียว ถ้าเป็นไปได้ควรมีการศึกษาจากการรับรู้ของผู้ให้บริการร่วมด้วย โดยเฉพาะความไว้วางใจ หรือความมั่นใจกระบวนการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง และควรมีรูปแบบความหลากหลายของสถาบันที่จัดการศึกษาพยาบาล

จุดแข็ง ของการวิจัยนี้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปี ทำให้เห็นพัฒนาการของการเรียนรู้ที่มีภาพลักษณ์เพิ่มขึ้น ในระดับชั้นที่สูงขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนของแต่ละชั้นปีได้

สรุปผลการวิจัย

1. การรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติรายด้านรวมทุกชั้นปี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

2. เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามสถานการณ์จริงและในอุดมคติแต่ละชั้นปี พบว่าชั้นปีที่ 1 และ 2 ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนชั้นปีที่ 3 และ 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยการรับรู้ในอุดมคติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการรับรู้ตามสถานการณ์จริง

3. เปรียบเทียบคะแนนภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงกับในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปี พบว่า คะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามสถานการณ์จริงระหว่างชั้นปีไม่แตกต่างกัน และคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพในอุดมคติระหว่างชั้นปีไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. ผู้นำสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สามารถนำข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาไปพิจารณาทบทวนและวางแผนในการจัดการ เพื่อสร้างความก้าวหน้าของสถาบันในการสร้างแรงจูงใจ และจัดสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงให้ดีขึ้น และสร้างเสริมทัศนคติตลอดจนเผยแพร่ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่ดีต่อสังคม

2. ผู้นำสถาบันการศึกษา สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

2. ควรมีการศึกษาภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของสหสาขาวิชาชีพ

3. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพกับคุณภาพบริการทางการพยาบาล

References

1. Kummanang R, Chaimongkol N, Rattanajarana S, Wongsuttitham S. Image of professional nurse as perceived by high-school students in the Eastern Region. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University* 2017;25(4):11-20. (in Thai).
2. Wongmontha S. Public relations: theory and practice. Bangkok: Diamond in business world; 2542. (in Thai).
3. Cohen, S. The image of nursing: how do others see us how do we see ourselves. *American Nurse Today* 2007;2(5):25-6.
4. Yothabariban S. Organizational culture and performance achievement of Muang Nakhonpathom District Council, Nakhonpathom province, *Academic Services Journal, Prince of Songkla University* 2011;22(2):100-9. (in Thai).
5. The Royal Institute. *Royal Institute Dictionary* BE. 2554. Bangkok: Nanmeebooks Publications; 2011
6. Suteethorn B. Strategic communication for communicating the corporate image Handout [online] Available from <http://issuu.com/2556>.
7. Phuhoey M. The image of professional nurses perceived by community hospital professional nurse Uttaradit province. [Master degree's thesis]. [Chiang Mai]: Chiang Mai University; 2007. (in Thai).
8. Chaichansuk P. CEO PR & Image, Tactics for creating executive image by managing communication and public relations Bangkok : Base network media; 2005. (in Thai).
9. Kotler P. *Marketing management*, 10th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Inc; 2000.
10. Choya S. Professional self- image as perceived by professional nurses in hospitals under the jurisdiction of the medical services department, the ministry of public health, Bangkok metropolis [Master degree's thesis]. [Bangkok]: Chulalongkorn University; 2008. (in Thai).
11. Phuphaibul R, Chinlumprasert N, Kedsumpun Y. Image of Thai Nurses in Newspapers between 2004 and 2015. *Thai Journal of Nursing Council* 2560;32(1):5-17. (in Thai)
12. Strasen, L. (1992). *The image of professional nursing: Strategies for action*. Philadelphia: J. B. Lippincott.
13. Sirirut N, On-Sang W. Professional Nurse Image as Perceived by Nursing Students, Boromarajonani College of Nursing in Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health. *Journal of Health Science Research* 2012;6(2):38-46. (in Thai).
14. Kraisai P, Promla W. Professional nurse image as perceived of nursing students Private University in Pathumthani Province. *SSRU Graduate Studies Journal* 2016; 2(2):446-53. (in Thai).
15. Maigan N, Chaimongkol N, Wongsuttitham S. Image of professional nurse as perceived by senior nursing students. *Royal Thai Navy Medical Journal* 2016;43(3):57-73. (in Thai).
16. Charu T. *Research and statistical analysis with 9th ed*. Bangkok: Business R&D; 2008.
17. Ramon N. Wichaikhum O, *Nursing professional image of themselves*. Faculty of Nursing Chiang Mai University; 2006.